

MORE THAN LAW

NOTA PRAWNA

NA ZLECENIE: Fundacji Polskie Pralnie

DNIA: 31 stycznia 2022 r.

I. PODSTAWY PRAWNE REGULUJĄCE FUNKCJONOWANIE PRALNI USŁUGOWYCH

1. Uwagi ogólne

Podstawowe zasady podejmowania, wykonywania i zakończenia działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym prawa i obowiązki przedsiębiorców prowadzących pralnie reguluje ustawa prawo przedsiębiorców oraz odpowiednie ustawy podatkowe. Działalność pralnicza nie jest działalnością regulowaną a jej podejmowanie i wykonywanie w tym kontekście nie różni się od innych klasycznych typów działalności gospodarczej. Podkreślić należy również, że działalność pralnicza nie jest szczegółowo uregulowana w akcie rangi ustawowej, aczkolwiek określone obowiązki są wyrażone w aktach wykonawczych.

2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy z dn. 26 września 1997 r.

Przedmiotowe rozporządzenie wydane jest na podstawie upoważnienia ustawowego wyrażonego w art. 237¹⁵ §1 Kodeksu Pracy. Rozporządzenie to wprowadza obowiązki dotyczące wszystkich zakładów pracy w zakresie BHP. Dotyczą one głównie warunków dotyczących pomieszczeń pracy, terenu pracy, procesów pracy, a także pomieszczeń i urządzeń higienicznosanitarnych. Przedmiotowe rozporządzenie w sposób oczywisty obowiązuje także zakłady pracy takiej jak pralnie usługowe.

TELEFON

E-MAIL

ADRES

+48 575 120 180

prawo@mtl-kancelaria.pl

MTL Kaszyński i Wspólnicy
Adwokaci i Radcowie prawni Sp. p.
ul. Św. Marcina 73/4b 61-808 Poznań

3. **Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w pralniach i farbiarniach z dnia 27 kwietnia 2000 r.**

Przedmiotowe rozporządzenie wydane jest na podstawie upoważnienia ustawowego wyrażonego w art. 237¹⁵ §2 Kodeksu Pracy. Określa ono zasady bezpieczeństwa i higieny pracy przy czyszczeniu, praniu i farbowaniu wyrobów włókienniczych, skórzanych i futrzarskich. Zgodnie z §1 ust. 2 ww. rozporządzenia jego przepisy dotyczą **pralni** oraz farbiarni **usługowych**. Rozporządzenie to nie kategoryzuje pralni na pralnie wodne czy też chemiczne. W jego treści wprost wskazano, że swym zakresem nie obejmuje ono jedynie pralni szpitalnych i pralni na statkach morskich. Z zakresu obowiązywania nie są wyłączone pozostałe pralnie usługowe.

Rozporządzenia to określa wymagania jakie powinny spełniać pralnie, w szczególności w zakresie wymiany powietrza w pomieszczeniach pralni, wymagania jakie muszą spełnić pomieszczenia pralni, sposobu postępowania z odzieżą chemicznie zanieczyszczoną, urządzeń służących oczyszczaniu ubrań czy też dostarczania odzieży.

4. **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dn. 12 kwietnia 2002 r.**

Rozporządzenie to określa przede wszystkim warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane i ich usytuowanie, ale w wielu artykułach odwołuje się do odpowiednich standardów sanitarnych (określanych przez właściwych inspektorów sanitarnych), a w rozdziale 6 działu III ww. Rozporządzenia (§ 76 i kolejne) reguluje różnorodne kwestie odnoszące się wprost do warunków technicznych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, w tym pralni. Kwestie te głównie dotyczą wysokości pomieszczeń, ich organizacji czy też wentylacji.

Podobnie § 309 pkt 4, 5 i 8 ww. rozporządzenia dotyczy kwestii projektowania i wykonywania budynków w taki sposób, aby nie stanowiły zagrożenia dla higieny i zdrowia użytkowników lub sąsiadów, a więc ze wskazaniem z niego wynikającymi powinny być zharmonizowane obowiązki osób uprawnionych do nieruchomości. Zatem ono również winno być brane pod uwagę w kwestiach dotyczących działalności pralniczej.

Należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, iż przepisy rozporządzenia traktują pralnie jako pomieszczenia higieniczno-sanitarne podobnie jak sauny, natryski, umywalnie czy pomieszczenia służące do przechowywania sprzętu do utrzymania czystości. Można zakładać, że intencją prawodawcy było zastosowanie ww. przepisów do pomieszczeń pralniczych przeznaczonych dla pracowników w innych zakładach pracy, a nie do zakładów pracy będących pralniami. Niemniej, z uwagi na brak precyzji w odniesieniu do powyższego, celowym jest zastosowanie przedmiotowych przepisów także do pralni usługowych.

5. Kodeksy dobrych praktyk

Poprzez kodeks dobrych praktyk należy rozumieć zbiór zasad postępowania, a w szczególności norm etycznych i zawodowych, **przedsiębiorców, którzy zobowiązali się** do ich przestrzegania w odniesieniu do jednej lub większej liczby praktyk rynkowych. Kodeksy dobrych praktyk pojawiają się na stronach organizacji takich jak „Stowarzyszenie Pralników Polskich” czy też „Związek Pracodawców Przemysłu Pralniczego”.¹²³. Tam też występuje pojęcie bariery higienicznej”, która zostanie omówiona w dalszej części niniejszego opracowania.

Jednakże przestrzeganie kodeksów dobrych praktyk jest wyłącznie fakultatywne. Nie mają one mocy prawnej i ich zapisy wiążą jedynie podmioty, które z własnej woli zobowiązały się do ich przestrzegania.

II. ZAGADNIENIA SZCZEGÓLNE

1. Bariera higieniczna

Pojęcie bariery higienicznej głównie pojawia się w politykach jakości lub tzw. kodeksach dobrych praktyk przyjętych przez inne organizacje pralnicze. Organizacje te podtrzymują, że zachowanie owej bariery higienicznej jest niezbędne do jakościowego świadczenia usług pralniczych na rzecz podmiotów leczniczych. Zgodnie z informacjami udostępnianymi przez ww. podmioty poprzez barierę higieniczną należy rozumieć fizyczny i funkcjonalny podział na strefę czystą i brudną. Między tymi strefami powinna znajdować się ściana do pełnej wysokości pomieszczenia dzieląca całkowicie oba obszary.

Jednakże w aktualnym stanie prawnym nie istnieje obowiązek nakładający na pralników zachowanie owej bariery higienicznej. Takie regulacje po raz ostatni przewidywało rozporządzenie z 2011 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. Utraciło ono moc w 2012 r.

Podkreślić należy zatem, że motyw bariery higienicznej pojawiający się w wytycznych ww. organizacji nie ma większego znaczenia prawnego. Jak wspomniano powyżej, stosowanie tych wytycznych jest fakultatywne.

1 <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/dobre-praktyki/forum-praktyk-branzowych/uslugi-naprawcze-i-konserwacyjne>

2 <http://pralnictwo.pl/polityka-jakosci/>

3 https://www.uzp.gov.pl/_data/assets/pdf_file/0023/51638/Dobre-praktyki-w-zakresie-wymagan-w-odniesieniu-do-realizacji-uslug-pral_.pdf

2. Zasady udzielania zamówień publicznych – dopuszczalne warunki Zamawiających w kontekście działalności pralniczej.

Analizując przepisy ustawy z dn. 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych należy wskazać, iż Zamawiający jest obowiązany w sposób szczegółowy określić warunki przystąpienia oraz warunki oceny ofert przetargowych w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia.

Zgodnie z orzecznictwem sądowym „Obowiązek zapewnienia przejrzystości postępowania ma na celu zagwarantowanie braku faworyzowania i arbitralnego traktowania wykonawców. Oznacza również zakaz wyciągania negatywnych konsekwencji wobec wykonawcy wskutek niedopełnienia przez niego obowiązku, który nie wynika wyraźnie z dokumentacji przetargowej lub obowiązujących przepisów prawa krajowego, lecz jedynie z wykładni tych przepisów lub dokumentacji, a także z uzupełniania przez krajowe organy lub sądownictwo występujących w tej dokumentacji luk.”⁴

Co więcej, wprowadzenie do Specyfikacji warunków zamówienia postanowień niezgodnych z przepisami PZP lub aktami wykonawczymi do niej powoduje, że postanowienie takie jest nieważne jako sprzeczne z prawem, a zatem postanowienie takie nie może zastąpić czy modyfikować regulacji ustawowej lub też innych przepisów powszechnie obowiązujących.⁵

Zatem specyfikacja przedstawiona przez zamawiającego jest wiążąca. Określa on w niej specyfikę zamówienia, charakter oraz inne warunki, które należy spełnić, aby uczestniczyć w postępowaniu przetargowym. Dopóki warunki te nie są niezgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, dopóty obowiązują. Z formalnego punktu widzenia, niezależnie od wypracowanego doświadczenia podmiotów świadczących usługi, jak i usługobiorców, podstawowe znaczenie w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego mają postanowienia specyfikacji warunków zamówienia ustalone przez zamawiającego.⁶

Należy pamiętać o tym, że prawo zamówień publicznych nakłada obowiązek upowszechniania kodeksów dobrych praktyk – wynika to z art. 21 oraz art. 494 ustawy prawo zamówień publicznych. Zatem podmiot udzielający zamówienia w specyfikacji warunków zamówienia może nałożyć na wykonawców spełnienie wymagań wskazanych w danym kodeksie dobrych praktyk.

⁴ Prawo zamówień publicznych. Komentarz red. Marzena Jaworska, Dorota Grześkowiak-Stojek, Julia Jarnicka, Agnieszka Matusiak. 2021 r.

⁵ A. Gawrońska-Baran, Specyfikacja warunków zamówienia. Praktyczny poradnik z wzorami, Warszawa 2021

⁶ *Ibidem*

3. **Obowiązek stosowania opakowań foliowych na ubrania**

Co do zasady, obecnie obowiązujące przepisy prawa polskiego nie przewidują obowiązku stosowania opakowań foliowych na ubrania przez pralnie usługowe. Obowiązki tego rodzaju mogą wynikać ze wspomnianych Kodeksów Dobrych Praktyk, jednak mają one wówczas wymiar jedynie fakultatywny. Na marginesie warto także zauważyć, że ww. sytuacji nie obejmuje swoim zastosowaniem także Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko.

Obowiązek stosowania opakowań foliowych może jednak wynikać z przepisów szczególnych związanych z praniem ubrań z szpitalu i innych zakładów medycznych.

Odnosząc się do usług pralniczych w szpitalach lub innych zakładach medycznych wskazać należy, że ubrania wykorzystywane w szpitalach przez medyków podlegające praniu mogą spełniać definicję wyrobów medycznych zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 38 ustawy z dn. 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych. Oznacza to, że załączane są do nich odpowiednie specyfikacje przez producentów, których przestrzeganie winno być realizowane. Ponadto, szpitalne ubrania mogą zostać zakwalifikowane jako materiały niebezpieczne w myśl § 91 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy z dn. 26 września 1997 r. W efekcie należałoby przyjąć, że wyroby spełniające ww. wymagania winny być opakowane w należyty sposób, zapewniający ochronę przed czynnikami niebezpiecznymi.

III. ASPEKT EPIDEMIOLOGICZNY – SZCZEGÓLNE WARUNKI ZWIĄZANE Z COVID – 19

Na marginesie warto także w analizowanej materii zwrócić uwagę na aspekt epidemiologiczny i związane z tym nakazy stosowane przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dn. 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi osoby przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są obowiązane na zasadach określonych w ustawie ww. do stosowania się do nakazów i zakazów organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej służących zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych. Zważywszy na sytuację epidemiologiczną, nakazy Państwowej Inspekcji Sanitarnej dotyczące pralników mogą mieć taki charakter i winno się je stosować.

Należy poruszyć również treść art. 22 ust. 1 ustawy z dn. 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, który stanowi, że:

„Właściciel, posiadacz lub zarządzający nieruchomością są obowiązani utrzymywać ją w należyтым stanie higieniczno-sanitarnym w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym, w szczególności:

- 1) prowadzić prawidłową gospodarkę odpadami i ściekami;*
- 2) zwalczać gryzonie, insekty i szkodniki;*
- 3) usuwać padłe zwierzęta z nieruchomości;*
- 4) usuwać odchody zwierząt z nieruchomości”.*

Katalog powyższych działań jest katalogiem otwartym, zatem przedstawione przykłady nie są jedynymi obowiązkami nałożonymi na podmioty władające nieruchomościami. Norma ta formułuje przy tym podstawowe warunki higieniczno-sanitarne utrzymania nieruchomości i ich części w odpowiednim stanie mającym chronić społeczeństwo przed epidemiami, a także nakłada obowiązek przestrzegania tych warunków na podmioty mające określone władztwo względem tych nieruchomości⁷.

Zważywszy zatem na aktualną szczególną sytuację oraz specyfikę działalności pralniczej niezbędnym jest, aby wdrożyć odpowiednie środki umożliwiające spełnienie obowiązku nałożonego przez ten przepis. Będzie to szczególnie istotne w przypadku świadczenia przez pralnię usług na rzecz podmiotów medycznych.

IV. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

1. Ustawa z dn. 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy
 - i. Rozporządzenie Ministra Gospodarki w Sprawie Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Pralniach i Farbiarniach z dnia 27 kwietnia 2000 r,
 - ii. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy z dn. 26 września 1997 r.
2. Ustawa z dn. 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane.
 - i. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie z dn. 12 kwietnia 2002 r.
3. Ustawa z dn. 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych,
4. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko,
5. Ustawa z dn. 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych.
6. Ustawa z dn. 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

⁷ L. Bosek (red.), Ustawa o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Komentarz, Warszawa 2021